

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.อมร รักษาสัตย์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๕/๒๕๕๖

วันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖

เรียน นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคแก้ปัญหาคาติ

สรุปความเป็นมา

๑. เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๕ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคแก้ปัญหาคาติไว้ในทะเบียนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๔ ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ตามนัยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ในวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

๒. เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๕ พรรคแก้ปัญหาคาติได้ส่งทะเบียนสมาชิกจำนวน ๑๐๕ คน ให้นายทะเบียนพรรคการเมือง

๓. เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๕ พรรคแก้ปัญหาคาติได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า นายประวิทย์ สังขพงษ์ ลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคตามข้อบังคับพรรคแก้ปัญหาคาติ พ.ศ. ๒๕๕๕ ข้อ ๒๔ (๒) ซึ่งทำให้คณะกรรมการบริหารพรรคพ้นจากตำแหน่งทั้งหมด ตามข้อบังคับพรรคแก้ปัญหาคาติ พ.ศ. ๒๕๕๕ ข้อ ๒๔ (๓) ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๕ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคแก้ปัญหาคาติ ตามนัยมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

๔. เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ พรรคแก้ปัญหาคาติ ได้มีหนังสือที่ กปช. ๑๕/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๖ แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคแก้ปัญหาคาติได้ ๑ สาขาที่จังหวัดอุทัยธานี

๕. เมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ พรรคแก้ปัญหาคาติได้มีหนังสือที่ กปช. ๒๓/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ แจ้งนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าในคราวประชุมใหญ่สามัญประจำปี พรรคแก้ปัญหาคาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ที่ประชุมใหญ่สามัญมติให้ยุบพรรค จึงเป็นเหตุให้ต้องยุบพรรคตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบกับวันดังกล่าวซึ่งเป็นวันครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามมาตรา ๒๕ พรรคแก้ปัญหาคาติต้องจัดให้มีสมาชิกตั้งแต่ ๕,๐๐๐ คนขึ้นไป และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา แต่พรรคแก้ปัญหาคาติ มีสมาชิกและสาขาไม่ครบตามที่กฎหมายกำหนด จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) อีกด้วย

๖. นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคแก้ปัญหาชาติมีเหตุต้องเลิกพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) เนื่องจากมีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง และมีสมาชิกและสาขาไม่ครบตามที่กำหนด จึงเป็นเหตุให้ต้องยุบพรรคตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) อีกด้วย จึงร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ให้พิจารณาสั่งยุบพรรค

๗. ศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่องและพิจารณารับคำร้องไว้เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๖ พร้อมทั้งแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองและพรรคแก้ปัญหาชาติ เพื่อยื่นคำชี้แจงภายใน ๑๕ วัน

๘. พรรคแก้ปัญหาชาติ ได้มีหนังสือที่ กปช. ๓๐/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๖ ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า นายประพิณ สังขพงษ์ หัวหน้าพรรคแก้ปัญหาชาติ ได้ลาออกเมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๕ เนื่องจากมีปัญหาทางด้านสุขภาพ (เป็นผลให้คณะกรรมการบริหารสิ้นสุดลงทั้งคณะ ตามข้อบังคับพรรคข้อ ๒๔ (๗)) และพรรคไม่สามารถหาคนมาดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคได้ คณะกรรมการบริหารจึงมีมติให้มีการจัดประชุมใหญ่ และที่ประชุมใหญ่มีมติให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ

บทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ก. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และ มาตรา ๖๕

ข. ข้อบังคับพรรคแก้ปัญหาชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕ ข้อ ๒๔ และข้อ ๑๐๕

ข้อพิจารณา

กรณีนี้ได้ข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติได้ ๒ ทาง คือ

๑. นายทะเบียนพรรคการเมืองร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า พรรคแก้ปัญหาชาติได้รับแจ้งการจัดตั้งเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๕ จึงครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันในวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ซึ่งพรรคจะต้องมีสมาชิกอย่างน้อย ๕,๐๐๐ คนขึ้นไป และมีสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา แต่พรรคไม่อาจดำเนินการให้มีสมาชิก และสาขาพรรคได้ครบถ้วน อันเป็นเหตุให้ถูกยุบพรรคได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ประการหนึ่ง ประกอบกับที่ประชุมใหญ่ของพรรคมีมติให้ยุบพรรคตามข้อบังคับพรรคอันต้องด้วยมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) ด้วย จึงร้องมายังศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ให้สั่งยุบพรรคแก้ปัญหาชาติตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

๒. พรรคแก้ปัญหาชาติได้แจ้งนายทะเบียนพรรคการเมืองเมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ว่า ที่ประชุมใหญ่สามัญเมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ มีมติให้ยุบพรรค ซึ่งเป็นไปตามข้อบังคับพรรค พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อ ๑๐๕ ต่อมาพรรคมีหนังสือยืนยันมายังศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๖ ว่า ได้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติไปแล้วตามมติที่ประชุมใหญ่

อย่างไรก็ดีเห็นได้ว่า หัวหน้าพรรคได้ลาออกไปตั้งแต่วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๕ และหาบุคคลมาเป็นหัวหน้าพรรคใหม่ไม่ได้ กรรมการบริหารพรรคจึงเตรียมจัดประชุมใหญ่เพื่อยุบพรรคโดยไม่ต้องพยายามหาสมาชิกและเปิดสาขาพรรคเพิ่ม ดังนั้นเพื่อความเป็นธรรมจึงจะต้องถือว่าพรรคได้ถูกยุบไป เพราะมติของที่ประชุมใหญ่มิใช่ยุบเพราะเหตุไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๕ จึงไม่น่าที่นายทะเบียนพรรคการเมืองจะอ้างเหตุตามมาตรา ๒๕ มาร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

อนึ่ง มีข้อสงสัยเกี่ยวกับว่า ในระบอบประชาธิปไตยบุคคลย่อมมีเสรีภาพที่จะก่อตั้งสมาคมรวมถึงพรรคการเมืองซึ่งก็หมายความว่า มีสิทธิที่จะเลิกได้ตามระเบียบของตนไม่น่าที่จะต้องบัญญัติให้นายทะเบียนพรรคการเมืองต้องมาร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญอีก

คำวินิจฉัย

เห็นได้ว่า การที่พรรคได้มีการเรียกประชุมใหญ่เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ และได้แจ้งให้นายทะเบียนพรรคทราบตั้งแต่วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ซึ่งเป็นวันครบกำหนดที่พรรคจะต้องมีสมาชิก และสาขาพรรคครบตามมาตรา ๒๕ อันเป็นเหตุให้ถูกยุบพรรคได้ โดยนายทะเบียนต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้สั่งยุบพรรคตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง นั้น นับว่าทั้งสองฝ่ายได้ดำเนินการไปตามบทบัญญัติและขั้นตอนของกฎหมายครบถ้วนโดยปราศจากข้อขัดแย้ง

จึงสมควรให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติได้ตามคำร้องตามเหตุของมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) ได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาสตราจารย์ ดร.อมร รักษาสัตย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ